

MARAKI.

Sabati.	Poakahi.	Poalua.	Poakolu.	Poahā.	Poalima.	Ponono.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

KA MAHINA.

Mahina Piha	Mar. 2
Hapaha Hope	Mar. 10
Mahina Hou	Mar. 17
Hapaha Mua	Mar. 24

HAWAII HOLOMUA

J. G. M. SHELDON, [Kahikina Kellekone], Lunahooponopono.

THOS. K. NAKANAELA, Kakauolelo.

HONOLULU, MAR. 18, 1893

MAIMAKAU A MAI PUNI.

Ua lohe mai makou eia kekahi poe haole ke hele nei mawena o na kanaka me kekahi mau palapala no ke kakau inoa no ka hooihui aina, a penei e hana ia nei: Hele aku nei a loaa ke kanaka, a pane aku nei—"E kakau oe i kou inoa i keia palapala." A hooie ia mai nei, a pane hou aku nei—"Ina aole oe e kakau inoa, alaila e paa ana ko inoa maloko o ka makou papa inoa eleele, a e malama oe, mahope kau aku ka pilikia." Mai hopo i keia mau olelo. A ke hoihe ia aku nei—he papa inoa eleele no hoi ka makou no ka poe e kakau inoa ana i keia mau palapala hoolilo aina, a ke hiki mai i ka la o ka lanakila e noono ia aku ana ne lakou.

KE AHIKANANA MA WASINETONA.

KAULAI IA NA IWI O HUA I KA LA.

KE KOMISINA A KE ALIIAIMOKU.

I ka hiki ana aku o ke Komisina a ke AliiAIMOKU Paulo Numana i Wasinetona, a i kona halawai a kuka pu ana me ke Kuhina Nui Foster o Amerika Huipua, ua waiho pu aku la oia i na hoakaka o ka mea oiaio e pili ana i ka manao kue kaupale a ke AliiAIMOKU i na hana a ke Kuhina Kiwini ma Hawaii nei a me na mea a pau i ulu mai ai ka hoomau aupuni ma Hawaii nei. Ua lilo koke keia palapala i mea ano nui a koikoi mawena o na poai kalai aupuni, a ua nui ka nune ia, no ka mea, o ka makamua iho la ia o ka hoikeamaka ia ana ae o ka moololo o kekahi aoao e pili ana i na mea i hana ia ma Hawaii nei e kua ana a e hooie ana hoi i na hoakaka a ke Kuhina Kiwini a me na Komisina o ke Aupuni Kuikawa.

O kekahi mau hoa o ka Ahaolelo Senate i kokua mua i ka hooihui aina, i ko lakou ike ana i ua palapala hoakaka uei, ua hooiue ia a ua kanalua ko lakou manao no ka hooihui aina, oia, wahi a lakou, he mau kumu pale a he mau kumu hoopii koikoi a oolea keia i waiho ia aku i kupono loa hoi e nieniele pono ia, a nolaila, e kokua ana lakou i ke noi e koho ia i Komite e holo mai i Hawaii nei no ka hoomaopopo pono i ka manao a me ka

makemake o ka lahui kanaka Hawaii a me ka oiaio o na kumu hoopii kua ia Kiwini.

Maloko o keia palapala ua hoakaka piha ia ke kulana o ke aupuni a me ke koho ia ana o ka Moi Kalakaua iloko o ka makahiki 1874, a lawe ai oia i ka hooihui e hooko pono i ke Kumukanawai a Kamehameha V. i kukala ae ai mamuli o kona mana Alii kiekie a kuleana oi maluna o na alii e aea me ka lahui. Ua hoakaka pu ia no hoi ka hookahuli ia ana o keia Kumukanawai iloko o ka makahiki 1887, mamuli o ke ala ana mai o kekahi poai haole a kipi iho la, me ka onou ana aku i kekahi Kumukanawai hou me na elau pu imua o ka Moi Kalakaua a kukala ia mai ai, me ka hana a ohumu malu loa ia, a me ka ike mua ole a apono ole hoi o ka lahui kanaka, aka, ua ae aku lakou mamuli o ke ake e malama ia ka maluhia. Ua hoakaka piha ia ke ano alunu o keia Kumukanawai elsu pu, a me na kumu o ka lahui i hooihalahala ai a i makemake ai i Kumukanawai hou, oia hoi ke kaili ia ana o kekahi mau mana mai ke AliiAIMOKU aku a me kekahi mau pono o ka lahui.

Ua hoike ia ka waihoia ana aku o na palapala hoopii imua o ka Ahaolelo i kakau inoa ia e 4,000 a oi inoa o na maakaainana e noi ana e hooponopono ia a e hoololi ia ke Kumukanawai, a e kahea ia i Aha Elele no ia hana, a me ka hooie ia ana e ka Ahaolelo.

O na mea a pau i hana ia mahope mai ua helupapa ia me na hoike oiaio a pau, a ua kaulai ae kekahi mau hana ekaeka a kekahi poe o ka poai kipi, me ka hoike pu ia o ka hana powa ma ke ki pu ia ana o Leialoha a pakele mahunehune ai kona ola makamae oia oia e hooie ana e hooko i ke kanawai o ka aina.

Ua waiho pu ia aku no hoi na hoakaka no ke kumu o na kanaka Hawaii i kunana ai me ke ala ole mai a kua aku i na hana a ka poai kipi a hookahuli Aupuni AliiAIMOKU, oia no ka hooie ia ana mai o na koa o ka manuwa Amerika Basetona me ke kua aku o ke aupuni e ku ana, a o ka hooie ana mai o ke Komisina o Amerika ina e ulu mai ana he kua, alaila, e kokua ana oia i ka aoao o ka poe pakaha.

E hoomau aku ana makou i na hoakaka ana no keia palapala ano nui.

NO KA WOHI O HAWAII.

- 1 Auhea wale ana oe Kotea kau o Kahiki Mai hookohu mai I ke Kalaunu o Liliu.
- Cho.—O ka nani hae Kalaunu E mau kona welo ana Onipaa i ko Aupuni E o e Liliulani.
- 2 Ua ike ka la i Kumukahi Kauai Manokalani No Liliu no ia kapu No ka Wohi o Hawaii.
- 3 Na Honoapiilani Molokai nui a Hina Ike mai i ko pulapula Ke Kuini a ka lahui.
- 4 Ua hoike mai ka pae opua Ua ae mai ia Liliu E hoi e noho i Ko Kalaunu I Moi no Hawaii.

HELISTROPE.

E malama hou ia ana ka halawai a ka Hui Aloha Aina ma Ariona Hale i keia Poakahi ae, hora 7:30 ahiahi. Ua makemake ia na mea a pau e hele ae, na kane, na wahine a me na keiki, no ke kakoo ana i ke aloha aina.

KA HALAWAI A "KA HUI ALOHA AINA."

PIHA MAKOLUKOLU KA ARIONA HALE.

HE MAU HANERI LALA I AKOAKOA AE.

[Kakauia mai.]

Ma ka hora 7:30 o ke ahiahi Poahā, Maraki 16, ua malama ia ka halawai a "Ka Hui Aloha Aina" ma ka Ariona Hale, mahope iho o ka Hale Mele Hou. Ua hoopiiha ia ke keena halawai a hu mawaho me na makamaka i hiki ae, a ua malama ia na hana iloko o ka maluhia a me ka piha eghia. Ka Hon. J. K. Kaunamano ma ka noho Peresidena. Wehe ia na hana me na hoiolo mai kekahi mau lala mai oia o W. L. Holokahiki, H. Swinton (Hale Pinao), Hon. L. W. P. Kanealii, Hon. J. W. Bipikane, Rev. S. Kaili, Rev. J. S. Kalana a me ka Loio Moses Mahelona.

O ke ano nui o na mea i hoakakaia mai, oia no ka mea e pili ana i ke kahua o ka Hui i kukuluia ai, no ke "aloha aina a me ka hoomau ana i ke kuokoa o Hawaii," a ua nui na wehewehe naauao i waiho ia mai. Ua kono ia hoi na poe aloha aina a pau e makee ana i ka hoomau ia o ko Hawaii ku ana i Aupuni Kuokoa mau, e ae ole aku, e kunou ole aku, a e kokua ole aku ke kanaka Hawaii i na hana hooihui i ko kakou aina aloha me kekahi mana aupuni okoa aku, aka, e kupaa mau no ka hoomau ana i ko Hawaii kulana mai na kupuna mai, oia ke kuokoa nona iho, a pela auanei e ko ai na olelo a Kamehameha Na'i Aupuni i makia iho si ma ka umauma o na Oiiwiponoi nona ka aina, i ka iana—"E na'i wale no oukou i kuu pono i luhia ai, aole e pau."

O ka nui o na lala i hiki ae, he 500 a oi, koe ka poe e kuku ana ma na puka aniani a me mawaho o ka lanai.

O ka makou e kau leo aku nei i na hoalahui, e alu ka pule i Haka-lau no ka pono o ka aina, e komo ke kane ka wahine a me na keiki i ka Hui Aloha Aina, a me na poe aloha a ae, a e malama kakou i ka maluhia, no ka mea, oia ko kakou hae e haheo ai.

He nui ke ohohia ia o na hoiolo, a ua hookun ia na hana me ka maluhia. E na Hawaii—Imua kakou ma ka pono, ka maikai a me ke aloha aina.

NUHOU KULOKO.

O ka lono hope loa i loaa mai, ua haalele aku la ke Kuhina Kalai-aina i kona Noho.

Pii ino ka lawe ia o ka HOLOMUA i keia mau la.

Aia i Ema Kuea ke pa'i pahu a Manuela ma i keia ahiahi.

He aihue dala ko Kepohoni i ka po nei, aole he moaalualu, aka, he guru hanahana no.

Aohe hukihuki kaula o keia po e like me na mea i lohe mua ia mai, ua hoopanee ia aku la a ka Poalua ae nei.

Pili pu ka hana o na paahao Iapana o Kawa i keia mau la, aohe he hookuukuu ia i waho nei, no ka hopohopo ia o manao e like me kela Iapana i mahuka ai i ka Poahā nei.

He hoopunipuni ka olelo ia ana mai o Hon. J. K. Kaunamano ka lunahooponopono o ka pokii "Ka Leo;" o ka pololei, mamua o ko J. Nawahi holo ana aku nei, ua kakau mua oia a nui ke kope e lawa ai no na pule elua.

Ua hopuia kekahi wahine hapa haole i ka Poahā nei, no ka hewa haalele kane.

E ikeia no ke kiaha makana o ka Hui Waapa Healani ma kekahi o na pukaianiani o ka hale hana uwati o Kruger, kahi i hoikeke ia ai.

Nui ka leo o ka bele o ke towera i ke kukala i ka hoao ia ana i ke kakahiaka onohinei, a ua manao kuhihewa maoli kekahi poe he bele pauahi.

Ilalo o Puuloo kekahi luna aupuni me kekahi aliimoku o kekahi o na mokukaua e moku nei iloko o ke awa i ka Poakolu nei. E ke kiai, heaha ko ka po?

He heluna nui o na ano mea ulu like ole i lawe ia aku mai keia awa aku e ka mokukaua Iapana Konego i ka Poahā nei no Iapana, ka aina o ke Ahi Kao Lele.

Mai hooihala i ka hele ana e nana i ka paani kinipopo o keia auina la, ma ke kahua maa mau no ia hana, mawaena o ka ili keokeo a me ka ili ulaula.

O ka helu kanaka hope loa mai nei o ka Emepire o Beritania, he 360,000,000; a o ko Amerika hoi, aole i piha ke 63,000,000. Hanau nui no ka hoi ka liona.

Ke lohelohe wale ia mai nei hoi e hoopuka ia aku ana ne nupepa puka ahiahi hou ma keia mau iho, ua hemo ka inaina a o ka hanau wale mai no koe.

No ka holo ole ana o ka moku-ahi Iapana Miike Maru iuehinei, ua hooleli ia mai nei a kela kakahiaka. He heluna nui o na lima-hana Iapana ana i lawe aku ai mai keia awa aku.

E malama ia ana he halawai e na lala o ka Hui Polohuku o ka Oihana Kinaiahi mua iho nei, ma ka po o ka Poalua, hora 7:30, no ke kudala ana mawaena o lakou iho i ko lakou mau waiwai o ka hui.

He paila nui o na ope nupepa o ka nupepa Manuahi a Iosepa ma, i hoihoi hou ia mai i kela pule aku nei mai na kuaaina mai. He hoike ana mai keia i ka hoihoi ole ia o na wahi awelu kumakaia nei, ke hoi hou la me he paakai la o Waimae.

Mai poina e na makamaka i ka halawai haipule e malama ia ana ma Ariona Hale i ka la apopo e ka Hoomana o na La Hope. Ua hiki ke wehewehe pono ia ka Euanetto hookahi e like me ko ka Baibala a me na kulana manaoio like ole o na ekalesia lehulehu e ku nei, ma ke kuka pu ana me na Lunarahiko.

Imua o oukou e na makamaka—Aloha. Ua minamina makou i ka hoike aku, mamuli o kekahi mau hana lauwilli a kekahi poe Luna a makou i hilina ai mamua aku nei, ua kaohi ia ka lakou mau pepa, no ka mea, aole e oia ka pepa ke lawelawe ia ka hana ma ia ano. Nolaila, o ka poe i hookaa mua i ka lakou mau dala i na Luna, a me ka poe e makemake ana e e hele pololei mai i ko makou Kakauolelo, Mr. Thos. K. Nakanaela, a na makou ponoi no e hooona aku i ka oukou mau pepa me ka eleu a me ka loaa pono aku. E hoomanaoia aole keia i pili i na Luna o na kuaaina a me na Luna o ka nupepa Puka Pule, no ka nupepa Puka La wale ro keia. A mai poina hoi, o ko kapuahi no ka lele mua, oia ka rula.

He heluna nui o na kahili i laweia i ka po onehinei mailoko aku o ka Halesalii.

Mea ia mai hoi e hapa ihou ia ana kela bihia ano nui (o ko makou lunahooponopono) i keia pule ae.

Wili ke poo o kela wahi haole nana i aihue kela mea gula o ka halekuai ma ka huina o na alanui Nuuanu me Moi i kela la aku nei, i ka hoopuka ana mai o ka aba i kana olelo hooiholo, he kanakolu ona la e noho ai i Kawa i ka ai kamano.

KANIKAU ALOHA NO KAMAKAHUKILANI.

I ka Lunahooponopono o ka nupepa HAWAII HOLOMUA:—Welina kua.

E oluolu mai kou ahonui e hoo-komo iho ma kahi kaawale o kau pepa i keia wahi anoai kaumaha nana ke poe e kau ae la maluna, oia, ua haalele mai kuu lei, kuu milimili i ka poli pumehana o maua o na makua a me ka ohana, a lawe nihi ia aku la e na lima menemene ole o ka make mau e hoi aku ma kahi mau o na mea a pau, a penei kahi moololo o kona hanau ana a me kona kaa ana iloko o na popilikia o koia ola ana:

He kaikamahine mohaha mai-kai a kulana hiehie ka mea nona ka inoa e kau ae la maluna, he aloha ia maua na makua a me ka ohana, he hoolohe i na kamailio ana a ka makua, he kulana oluolu, he aloha, he heahea, a he hookipa i ka malihini, he makamaka ola a he halekipa no na hoaloha, a he holomua ma na mea i ao ia aku iaia mai kona mau la opio loa a hiki i kona hoi ana aku la ma kela ao.

Ua hanaua o Miss Helene Kamakahukilani ka mea nona keia walohia, e ka puhaka o Mr. G. Helekahi me Mrs. Puniwai, ma Muolea, Hana, Maui, i ka la 22 o Aperila, M. H. 1878, a i ka la Dominida, Ianuari 22, M. H. 1893, ua haalele mai ia maua na makua a hoi aku la i ka opu ana ole o ka honua, a o ka nui o na makahiki o kona honi ana i na ea oluolu o keia ola ana, he 14 makahiki me 9 malama. He 5 malama me 22 la ka loihi o ka manawa o kona kaa ana iloko o ka nawaliwali ma ke kino a hele wale aku la no ma kela ao. He fiva kona mai nana i hoomailo loihi ma Waiance, Oahy, ua haawia na lapau ana e ke kauka haole ma ia wahi a ua loaa iki ka oluolu, me keia kulana ua huli hoi mai la no ke one oiwi, ka home aloha a kuu lei i lualai ai i ka ua a me ka la a haalele wale mai la no ia maua na makua a me ka ohana, a no ka nui o ko mau aloha paumako a me ka naau i hoopiihaia me ka mokumokuahua nona, nolaila, ua haku iho la i wahi kanikau aloha, a oia iho keia:

Kanikau aloha no Helene Kamakahukilani
Kuu kaikamahine mai ka malu hale o Halealoha
Aloha la home a kuu lei e lualai ai
Kuu kaikamahine mai ka malu a ka Manako
Ia wahi a kuu kaikamahine e lualaha ai
Kuu kaikamahine mai ka la ikiiki o Lowelua
Elua hana a ka manao o noho nei
O ke u me ka minamina ia oe—Aloha ko leo i ka hea mai e Papa—e
E hapa ae oe ia iluna
Kuu kaikamahine hoomanawanui iloko o na ehaeha
Aohe wa i hoomahia a hele wale no oe la